

Badania wskazują, że zachęcanie dzieci do wspomagania się gestami w interakcji przynosi korzyści w postaci większego zasobu słownictwa (McGregor et al. 2009, Dimitrova et al. 2016), płynności językowej, (Rauscher et al. 1996, Goldin-Meadow 1998), szybszego opanowywania nowych struktur gramatycznych (e.g. negacja: Harisson 2009) czy rozwiązywania zadań (e.g. ASD: Medeiros i Winsler, 2014). Jednakże, do tej pory nie wykonano żadnej analizy związanej z opisem gestów w użyciu dzieci przedszkolnych w Polsce, pomimo, że rozwój i umiejętność użycia gestów jest jedną z miar stosowanych we wczesnym wykrywaniu zaburzeń ze spektrum Autyzmu. (Ingerson i Lalonde 2010, Watson et al. 2013), jest też narzędziem stosowanym w terapii zaburzeń mowy i rozwoju języka (Singleton i Saks 2015). Cel badań jest dwuetapowy: (1) stworzenie bazy danych gestów towarzyszących mowie u dzieci w wieku od 3 do 5 lat; oraz (2) sprawdzenie, czy liczba i różnorodność gestów wykonywanych przez dzieci w dwóch typach placówek przedszkolnych: placówce publicznej i placówce opartej na nauczaniu alternatywnymi metodami (tu: Montessori) różnią się. Pomysł ten wpisuje się w najnowsze prace językoznawcze w zakresie badań nad gestami oraz badań semiotycznych.

W swojej hipotezie skupiam się na użyciu gestów w komunikacji i definiuję je za Davidem McNeill'em (1992), jako: „ruchy rąk i ramion, których celem jest zakomunikowanie określonego desygnatu”. Hipoteza utrzymuje, że dzieci, które uczą się w placówkach korzystających z alternatywnych metod edukacyjnych, w związku ze sposobem podawania instrukcji oraz bogatymi ćwiczeniami sensorycznymi, będą prezentowały szerszy repertuar gestów i będą ich używały częściej w komunikacji z innymi, w porównaniu do dzieci uczęszczających do przedszkoli publicznych.

W swoim projekcie wykonuję badanie podłużne (longitudinal study, 2 obserwacje na przestrzeni 9 miesięcy) w oparciu o obserwację naturalistyczną - zbórkę materiału wideo w czasie swobodnych zabaw w przedszkolach - środowisku, które wzmaga interakcje pomiędzy dziećmi. Aby wzbogacić zrozumienie etapu rozwoju, na którym są dzieci, planuję wykorzystanie następujących miar: testu językowego IRMiK SiZ, miarę średniej długości wypowiedzi (MLU), miarę szybkiego nazywania (TSN-M) oraz miarę socjoekonomiczną dla opiekunów dzieci. Materiał wideo, dla każdej z placówek w dwóch punktach czasowych: gdy dzieci rozpoczynają formalną edukację przedszkolną i po 9 miesiącach od jej rozpoczęcia, ma mieć docelową długość od 8 do 12 godzin. Wszystkie wspomniane dane zostaną zebrane po otrzymaniu zgody na przeprowadzenie badań od Komisji Etyki Badań Naukowych. Dane zostaną zakodowane w programie ELAN i przeanalizowane pod kątem ilościowym i jakościowym.

Osiągnięcie założeń pozwoli mi odpowiedzieć na następujące pytania: (i) jak wyglądają gesty w komunikacji polskich dzieci przedszkolnych w wieku od 3 do 5 lat; (ii) czy dobór metody nauczania wpływa na rozwój gesturany dzieci; oraz podkreślić (iii) dlaczego powinniśmy zwracać większą uwagę na związek pomiędzy językiem i gestami w programach nauczania.

Oczekiwane rezultaty

1. Przeprowadzenie badań podstawowych w zakresie gestów w komunikacji polskich dzieci.
2. Utworzenie bazy danych składającej się z gestów w komunikacji dzieci i przedstawienie jej międzynarodowemu środowisku badawczemu.
3. Zwrócenie uwagi środowiska naukowego w Polsce na istotę badań nad gestami.
4. Zaprezentowanie wyników na forum międzynarodowym w postaci wystąpień konferencyjnych, uczestnictwa w sesjach posterowych oraz publikacji badań w renomowanych czasopismach.
5. Udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy może istnieć związek pomiędzy metodą nauczania a rozwojem gestów u dzieci.